

1006/2013 Nr. 03/5061

La Nr. 07/609 din 22.03.2013

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Cu referire la **proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative**, potrivit competențelor funcționale expunem următoarele.

La Art. I

La pct. 3, modificarea art. 53¹ din Codul contravențional, necesită a fi revizuită, deoarece este o normă prea generală și nu delimitează clar obiectul contravenției administrative.

La pct. 4

La alin. (3) urmează a fi exclusă din sancțiune sintagma „*aplicată angajatorilor*”, deoarece este inutilă și reprezintă dublaj, întrucât în dispoziția normei este indicată sintagma „*eschivarea sau refuzul angajatorilor*” și urmează a fi substituită cu sintagma „*persoanelor juridice*”.

La alin. (5) de substituit sintagma „*cum ar fi*” cu sintagma „*manifestate prin*”.

La pct. 6

Contravenția propusă la art. 63¹ urmează a fi revăzută, deoarece nu toate persoanele de la vârsta de 18 ani sunt încadrate în câmpul muncii, unele din ele fac studii și nu dispun de mijloace suficiente pentru propria lor întreținere, dar nu și a părinților.

La art. 63¹ de indicat persoana fizică care are obligația de întreținere a persoanei cu dizabilități, deoarece obligația de întreținere poate reveni atât ascendenților, descendenților, colateralilor, tutorelui și curatorilor. Potrivit art. 80 din Codul muncii, dacă nu există un contract privind întreținerea părinților inapți de muncă care necesită sprijin material, problema achitării pensiei de întreținere de către copiii majori se soluționează pe cale judecătorească. În acest sens, contravenția necesită a fi completată obligația de întreținere cu a copiilor majori apți de muncă potrivit contractului de muncă sau hotărârii instanței de judecată.

Contravențiile (art. 64¹-65¹) urmează să precizeze prin care acțiuni se identifică, deoarece unele din ele sunt incriminate ca infracțiuni. Astfel, formularea generală nu oferă suficientă precizie pentru determinare.

Respectiv, la art. 64¹ este necesar de stabilit prin ce se manifestă acțiunile, care limitează sau îngădesc dreptul la învățământ, deoarece formularea este prea

complexă. Mai mult, sintagma „*inclusiv a persoanelor cu dizabilități*”, este una superfluă și discriminatorie, deoarece când se stipulează despre drepturile persoanei se referă la toate persoanele și la cele cu dizabilități.

De asemenea, urmează a fi revizuită, în condițiile art. 34 din Codul contravențional, sancțiunea prevăzută pentru această contravenție, deoarece în proiect sancțiunea stabilită pentru persoana cu funcție de răspundere este mai aspră decât cea stabilită pentru persoana juridică.

La alin. (2)

Urmează a fi exclusă formula *etc.*, care nu este specifică caracterului actului normativ și necesită a fi stabilită obiectul de reglementare în vederea limitării numerotării sistemelor acestora.

La pct. 9

Precizăm că art. 177 alin. (2) lit. i¹), propus pentru completare este inutil, deoarece această contravenție se include în cea stabilită la art. 177 alin. (2) lit. j), care prevede, că neglijarea sau neîndeplinirea prescripțiilor Inspecției de Stat în Construcții se sancționează cu amendă de la 60 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate 3 cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

La pct. 10

La completarea art.221¹ precizăm că autoritățile publice și instituțiile publice nu pot fi trase la răspundere contravențională. Astfel, potrivit art. 17 din Codul contravențional, este pasibilă de răspundere contravențională persoana juridică, cu excepția autorităților publice și instituțiilor publice, în cazurile prevăzute de prezentul cod, pentru contravențiile săvârșite în numele său ori în interesul său de către organele sale ori de reprezentanții acestora dacă aceasta corespunde condițiilor stabilite în acest articol.

La contravenția de la art. 221¹ urmează a fi stabilită și sancțiunea pentru persoana cu funcție de răspundere.

Contravențiile stabilite la art. 56¹, 64¹, 65¹, 221¹ urmează a fi revizuite, deoarece se cuprind parțial în art. 71¹ din Codul contravențional „Discriminarea privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului”.

La pct. 11

Formula de amendare *cu un nou alineat (3)* se va substitui *cu alineatul (3)*.

La pct. 14 de la contravenția stabilită la art. 312¹ de exclus expresia *care se face vinovată de încălcarea acestei prevederi*, deoarece este inutilă.

De altfel, considerăm impertinentă poziționarea acestei contravenții în cuprinsul capitolului XVI „Contravenții ce afectează activitatea autorităților publice”.

La Art. II

La pct. 2 potrivit normelor tehnicii legislative sintagma „*în următoarea redacție*” se va substitui cu sintagma „*cu următorul cuprins*”.

La completarea art. 38 alin. (2) cu lit. 1), menționăm că nu este clară sintagma „cel puțin 20 min.”, precum și cărei contravenții din Codul contravențional corespunde aceasta.

La Art. III

La sursa publicării formula prescurtată *edit. spec.* se va substitui cu expresia *ediție specială*.

Art. 33 alin. (2), lit. b) este amendată, în mod substanțial, și urmează a fi expusă în redacție nouă.

La pct. 2 subliniem că pe parcursul textului cuvintele *invalidilor din copilărie* se substituie cu cuvintele *persoanelor cu dizabilități din copilărie* se va indica într-un punct separat.

La Art. IV

La sursa de publicare necesită a fi indicat corect numărul Monitorului Oficial al Republicii Moldova - nr. 159-162.

La art.62 precizăm, că nu este motivată propunerea autorilor proiectului de a exclude persoanele cu dizabilitate din lista persoanelor față de care se interzice aplicarea perioadei de probă în cazul încheierii contractului individual de muncă.

La punctul 8 din proiect se va respecta consecutivitatea indicării articolelor amendate, astfel art.103 va preceda art.105. La fel, în acest alineat se va include și art.318 alin.(2).

Considerăm oportun de a comasa pct.11 și pct.12 într-un singur punct deoarece conțin dispoziții similare.

Se va folosi o terminologie unică în tot proiectul și urmează ca sintagma „*de substituit*” de înlocuit cu sintagma „*se substituie*”.

Modificările la fiecare articol urmează a fi enunțate în puncte separate.

La Art. V

La pct. 3 urmează a fi preluată din textul actual corect sintagma care este supusă modificării și respectiv cea propusă completării, fiind acordată la cazul respectiv. (*copilului comun invalid și copilului comun de gradul I din copilărie /în comun cu o persoană cu dizabilități/în comun a unei persoane cu dezabilitate severă din copilărie*)

La Art. VI

La sursa publicării de indicat corect formula *republicat în*, iar luna adoptării actului se va indica cu litere.

Pct. 3 urmează a fi revizuit, deoarece la art. 212 alin. (3) din Codul de executare în redacția actuală nu este sintagma „*copii invalizi*”, aceasta este folosită la alin. (2) al art. 212 cu sintagma „*condamnații invalizi de gradul I și II*”.

La pct. 5 alin.(4) necesită a fi modificat cu alin. (4), deoarece formula respectivă se conține în art. 243 alin. (4) al Codului de executare, dar un în alin. (3).

La pct. 6 în vederea folosirii unei terminologii unice trebuie de rectificat cuvântul „*invalizi*” cu sintagma „*condamnații invalizi*” și, respectiv, sintagma „*persoane cu dizabilități*” cu sintagma „*condamnații cu dizabilități*”.

La Art. VII

Pct. 1 de exclus, deoarece nu ține de obiectul de reglementare al acestui proiect. În acest sens, modificarea se va expune într-un singur alineat.

La Art. VIII subliniem că la art. 358 din Codul de procedură penală nu este alin. (7), dar alin. (1) pct.7. Ținând cont de faptul că se modifică un singur alineat din art. 358 al Codului de procedura penală, dispoziția de modificare se va formula într-un singur alineat, stabilindu-se că „*La art. 358 alin. (1) pct. 7 din Codul de procedură penală...*”.

La Art. IX

La pct. 2 necesită a fi precizat „pe tot parcursul textului Codului”, deoarece din formularea actuală nu este clar dacă modificarea intervine pe tot parcursul textului articolului sau Codului.

Pct. 3 necesită a fi exclus, deoarece în redacția actuală a art. 176 din Codul penal nu este prevăzut cuvântul *culoare*. Mai mult, persoanele cu dizabilități, beneficiază de o discriminare pozitivă în raport cu celelalte persoane, iar limitarea unor drepturi acestor persoane este justificată prin deficiența fizică de a exercita anumite obligații. Această limitare are deseori un efect favorabil și este compensată prin ajutor social sau condiții adaptate situației fizice ale persoanelor. Astfel, prezintă un risc de incriminare a încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor în dependență de dizabilitate, deoarece unele restrângeri de drepturi pot fi justificate prin imposibilitate fizică de a exercita anumite munci.

La pct. 4 completarea la art. 197 alin. (2) nu este justificată în nota informativă a proiectului și nu este clar de ce intervine această agravantă numai pentru această infracțiune, și care sunt argumentele de neaplicare și pentru altele.

La Art. X

Propunerea de completare de la pct. 1 este discutabilă, deoarece dizabilitatea nu trebuie să constituie un criteriu de diferențiere, dar unul de integrare, egalitatea în drepturi indiferent de dizabilitate oferă un tratament discriminatoriu pentru acesta. Această normă din Codul civil este fundamentată pe prevederile Constituției (art. 16), Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și constituie o garanție generală a dreptului la egalitatea de șanse (art. 14).

Modificările propuse la pct.2-3 de exclus, deoarece acestea nu fac obiectul de reglementare a acestui articol și apoi care urmează a fi subiectul cu drept de contestare.

În plus, potrivit Codului de procedură civilă, Codului de procedură penală Legii contenciosului administrativ, persoanele cu dizabilități nu au acces limitat la justiție. De asemenea, în conformitate cu prevederile art.13 alin.(1) din Codul electoral, în raport cu persoanele cu dizabilități nu sunt stabilite careva restricții în exercitarea dreptului de a alege.

Textul de la pct.6 se va redacta prin specificarea - sintagma „invalizi”.

La Art. XI

Completarea la art. 22 alin. (1) este inutilă, deoarece toate persoanele sunt egale în fața legii, inclusiv și cele cu dizabilități, aceasta incluzându-se în noțiunea „persoane”.

La art. 58

Completarea propusă la alin. (2) este inutilă și nu ține de obiectul de reglementare al acestui alineat, și respectiv urmează a fi exclusă.

Completarea la alin. (6) urmează a fi revizuită, deoarece propunerea actuală nu este corectă, din punct de vedere juridic, în special expresia *urmează a fi declarare incapabile*. Referitor la acordarea asistenței juridice garantate de stat, aceasta necesită a fi stabilită în Legea privind acordarea asistenței garantate de stat. Astfel, se consideră că redacția actuală a alineatului este mai adecvată.

Amendamentul propus la art. 85 alin. (1) lit. k) urmează a fi revizuit potrivit normelor tehnicii legislative și reieșind din faptul că nu se modifică mai mult de 50 % din alineatul respectiv, urmează a fi operate modificări în redacția actuală și nu expus într-o nouă redacție.

Modificarea la art. 104 alin. (1) urmează a fi substituită expresia *reprezentantul desemnat de el, sau a celui din oficiu* cu cea de reprezentant, care are un înțeles mai general și este mai potrivită.

De la pct. 7 de exclus modificarea referitoare la cuvintele *handicap fizic*, deoarece acestea nu sunt în redacția actuală a art. 219 din Codul de procedură civilă.

Pct. 6-8, 9 urmează a fi justificate în nota informativă, deoarece oferă posibilitate persoanelor cu dizabilități de a se adresa în instanța de judecată. legislația actuală oferă o discriminare pozitivă în privința acestora. Mai mult, acestea nu rezultă din garantarea accesului la justiție, stipulat în art. 13 din Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, care stabilește, că statele părți vor asigura acces efectiv la actul de justiție pentru persoanele cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, inclusiv prin asigurarea de ajustări de ordin procedural și adecvate vârstei, pentru a le facilita un rol activ ca participanți direcți și indirecti, inclusiv ca martori, în toate procedurile legale, inclusiv etapele de investigație și alte etape preliminare. Pentru a sprijini accesul efectiv la actul de justiție al persoanelor cu dizabilități, Statele Părți vor promova formarea corespunzătoare a celor care lucrează în domeniul administrării justiției, inclusiv a personalului din poliție și penitenciare. Astfel, se va analiza oportunitatea modificării în acest sens și a Legii privind asistența juridică garantată de stat.

La pct. 10 se va analiza suplimentar ce se presupune prin expresia *certificată în mod corespunzător*, pentru a evita dificultățile de interpretare și implementare ale normei respective.

La Art. XII

Din formula respectivă urmează a fi exclusă expresia și se completează, care este de prisos, deoarece amendamentul presupune doar modificarea, dar nu și completarea Codului.

La pct.3 nu este clară semnificația sintagmei „panou de afișaj”.

Textul de la **Art. XIII** de expus într-un alineat.

La Art. XIV

La pct. 3 nu este motivată în nota informativă completarea la art. 15 alin. (1) cu asistent personal și ce presupune acesta.

La Art. XV

La pct. 2 se va indica formula de amendare că *invaliditate* - ... se substituie cu *dizabilitate* -...., indicându-se integral textul care se omite și respectiv cel ce se substituie.

Pct. 4 de exclus, deoarece modificarea propusă rezultă din amendamentul cu caracter general de la pct. 1. În plus formularea modificării nu este corectă, urmînd a se enunța că, titlul Secțiunii 3 va avea următorul cuprins....

La pct. 5 amendamentul în art. 18 necesită a fi precizate structurile Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă. De asemenea, norma urmează să fie suplinită cu competența, atribuțiile, drepturile și obligațiile acestui Consiliul. În justificarea acestei poziții invocăm art. 15 și 102 din Constituție, potrivit cărora, drepturile și obligațiile persoanelor sunt stabilite în legi, Guvernul emite hotărîri în vederea organizării executării legilor. În acest context, Curtea Constituțională a statuat că hotărîrile Guvernului sunt subsecvente legilor adoptate de Parlament. Guvernul, ca organ executiv suprem, în exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, organizează executarea legilor, scop în care emite hotărîri pentru a implementa o lege și a o aplica cît mai corect. Hotărîrile Guvernului nu pot conține norme juridice primare (hotărîrile Curții Constituționale nr. 7 din 11 februarie 1999, nr. 49 din 21 septembrie 1999, nr. 62 din 23 noiembrie 1999, nr. 22 din 18 mai 2000, nr. 6 din 6 februarie 2001, nr. 21 din 18 aprilie 2002, nr. 22 din 28 septembrie 2004).

La pct. 6 în art. 19 este necesar de operat completări în redacția actuală, deoarece redacția nu se completează cu mai puțin de 50 % din text.

La art. XVI

La pct. 2 modificarea la fiecare articol trebuie expusă separat. În plus cuvintele propuse pentru substituie trebuie să corespundă cazului celor omise pentru a fi plasate corect din punct de vedere gramatical în context (*pensiei/pensiei*).

La Art. XVII

La pct.4 menționăm, că autorii proiectului nu au fundamentat financiar introducerea alin.6¹, or amendamentul propus necesită cheltuieli suplimentare a căror acoperire nu a fost identificată.

La art. XVIII

La pct. 1 urmează a fi formulat potrivit normelor tehnicii legislative, cuvintele *invalidi de război* cu cuvintele *persoane cu dizabilități de pe urma războiului* la cazul respectiv. De asemenea, se vor indica separat sintagmele *persoanele care au devenit invalide* și *persoanele care au devenit invalidi*.

La pct. 2 indicăm că modificările care, se propun la tot textul, se expun la început și nu este necesar de a fi precizat într-un articol anume, deoarece aceasta reprezintă un dublaj și este defectuos.

La pct. 4 stipulăm că la alin. (2), cifra necesită a fi luată între paranteze. De asemenea, urmează a fi revizuite cuvintele, care urmează a fi modificate, deoarece acestea nu sunt raportate corect la textul urmare a modificării. Astfel, cuvintele *invalidilor de război decedați* necesită a fi substituite cu modificările corespunzătoare.

La Art. XIX

La pct. 2 formula de amendare de expus după cum urmează: *art. 56 va avea următorul cuprins.*

Cu referire la redacția art. 56 al Legii date considerăm a se revedea integral, întrucât este unul confuz, neclar precum și poate genera confuzii la aplicare a acestuia în practică. Astfel, prevederea de la articolul prenotat la alin. (1) prevede faptul, că determinarea incapacității temporare de muncă se efectuează de către instituțiile medico-sanitare la solicitarea angajatorului, fapt ce este discutabil și ar putea limita dreptul persoanei (angajatului) de a se adresa instituției medico-sanitare pentru determinarea incapacității temporare de muncă.

Prevederile alin. (2) se vor revedea prin prisma Regulamentului privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013.

La pct. 4 stipulăm că condițiile de determinare a dizabilității incapacității temporare de muncă, dizabilități urmează a fi stabilite în această lege, a se vedea în acest context *mutatis mutandis* motivația de la art. XV al proiectului, acestea nu pot fi stabilite prin ordinele ministerelor respective, deoarece se referă la drepturile și libertățile persoanei și conțin norme primare de drept.

La Art. XX

Pct. 1 necesită a fi exclus, a se vedea în acest sens argumentarea de la art. X al proiectului.

La Art. XXI

Pct. 2 urmează a fi exclus, potrivit motivației enunțate *supra* la Art. X.

La Art. XXII

La pct.1 completarea la art. 10 alin. (3) din Legea privind securitatea și sănătatea în muncă nu este justificată în nota informativă a proiectului și nici nu rezultă din Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

La Art. XXIII

De la amendamentul la pct. 1 urmează a fi revăzută sintagma *La art. 9 alin. (1) lit. f)* și potrivit motivației enunțate la art. XVIII pct.2.

Modificarea de la pct. 2 urmează a fi revizuită, excluzându-se lit.e) și f), iar textul din litera e), de expus în lit. j).....

La Art. XXIV

La pct.1 lit. b) urmează a fi revizuită potrivit obiecției enunțate *supra* la art. XVIII pct.2.

La Art. XXXI, atragem atenția că termenul „handicap” nu se regăsește în tot textul art. 3 din Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității

turistice în Republica Moldova, astfel că este necesar a delimita alineatul respectiv, conținutul căruia cuprinde termenul de referință.

La Art. XXXX:

Pct. 1, de reformulat, întrucât are un conținut confuz. Pentru o redactare adecvată stilului normativ, amendamentele propuse la art. 4 din Legea presei trebuie redactate din două alineate distincte. Mai întâi de specificat că alineatul unic al articolului dat devine alineatul (1), iar mai apoi de precizat despre completarea acestuia cu noile alineate (2) și (3).

Întru corectitudinea redactării, alineatul întâi al pct. 2 urmează a fi expus în redacția:

„Legea se completează cu art. 25¹ cu următorul cuprins:”

Reieșind din titlul cap. VI, propunem ca denumirea art. 25¹ să fie redată în felul următor: „Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi”.

La art. XXXIV

La pct. 1 se va revedea amendamentul privind modificarea pe parcursul textului a cuvintului invaliditate cu dizabilitate la cazul respectiv.

La art. XXXV pct. 2 necesită a fi stipulată cota alocațiilor/subvențiilor în bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru finanțarea culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu dizabilități, precum și fundamentarea economico-financiară a acestora.

La Art. XXXI:

La pct. 2 va fi menționat că la art. 21 cuvântul „Invalizii” se substituie prin sintagma „Persoanele cu dizabilități”, iar textul „articole protezo-ortopedice” – prin textul „mijloace ajutătoare tehnice”.

În cuprinsul proiectului se va substitui cuvântul *sintagma* cu *cuvintele*, în cazul când se nu se folosesc alte semne, dar numai cuvinte, deoarece în contextul respectiv nu este expresia potrivită, întrucât sintagma se referă la expresia care conține cuvinte și cifre ori alte formule.

Potrivit exigențelor normelor de tehnică legislativă, în cazul intenției de modificare a unor prevederi ale actului legislativ și expunerea acestora în redacție nouă este necesară utilizarea sintagmei „se modifică și va avea următorul cuprins:”

Pe tot parcursul textului, se va indica numărul legislaturii cu cifre romane și luna cu litere a actelor legislative la care s-au propus amendamente.

Proiectul a fost elaborat cu nerespectarea normelor tehnicii legislative enunțate în Legea privind actele legislative și urmează a fi revizuit în ansamblu.

În plus, unele amendamente nu pot fi raportate în textul actelor legislative în vigoare, dat fiind că au fost admise erori de formulare, textele propuse spre modificare nu corelează cu textele din legile în vigoare.

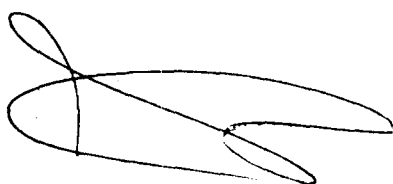
Modificările conceptuale nu sunt fundamentate în nota informativă a proiectului și nu rezultă din Convenția privind protecția persoanelor cu dizabilități.

Titlul Codurilor se vor indica cu literă mare cuvântul Codul și al doilea cuvânt cu literă mică, spre exemplu *Codul muncii*.

În cuprinsul textului se va folosi o terminologie unică de modificare *în tot textul legii/ pe tot parcursul textului*,

Ținând cont de cele prenotate, proiectul necesită a fi revizuit în ansamblu, amendamentele urmează a fi motivate în nota informativă a proiectului, care necesită a fi elaborată în conformitate cu art. 20 din Legea actelor legislative, care prevede că trebuie să conțină condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări; principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui; referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză; fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură.

După revizuirea proiectului potrivit normelor tehnicii legislative, excluderea amendamentelor conceptuale care nu rezultă din Convenția ONU privind protecția persoanelor cu dizabilități, sau justificarea acestora în nota informativă și coordonarea cu autoritățile interesate (inclusiv Curtea Supremă de Justiție), proiectul va fi remis spre avizare repetată Ministerului Justiției.

Oleg EFRIM
Ministru